

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Vastine

Asia: HE 2/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Sosiaali- ja terveysvaliokunta 25.3.2026

Jussi Lind
erityisasiantuntija
25.3.2026

Yleistä

- Annetut lausunnot vastaavat sikäli sosiaali- ja terveysministeriön jo aiemmin lausunnossaan tuomaa näkemystä, että tavoitteet erittäin kannatettavia, mutta keinovalikoina ei välttämättä aina osu oikeisiin kohtiin. Vastine painottuu sote-palvelujen näkökulmiin
- Lausunnoissa on laaja tuki sille periaatteelle, että ennakointi, markkinakartoitus ja parempi valmistelu ovat hyödyllisiä. Esimerkiksi TEM, STM, VM ja THL pitävät valmisteluvaiheen vahvistamista lähtökohtaisesti hyvänä. Toisaalta pääosa julkisista toimijoista näkee merkittäviä ongelmia ehdotettujen sääntelykeinojen käytännön toteutuksessa, sääntely koetaan raskaaksi ja hallinnollista työtä lisääväksi. Sosiaali- ja terveysministeriö arvioi, että lain perusteluissa mainittujen poikkeusten kautta on käytännön tasolla mahdollista saavuttaa toimiva tasapaino
- Lausunnoissa on laaja yksimielisyys siitä, että varautumisen ja huoltovarmuuden huomioiminen hankintalaissa on välttämätöntä ja kannatettavaa. Sosiaali- ja terveysministeriö haluaa lisäksi kiinnittää erityistä huomiota tietojärjestelmien ja niiden turvallisuuden huomiointiin.

Sidosyksiköt (1/2)

- Lausuntoaineisto paljastaa poikkeuksellisen syvän ja terävän jakolinjan yksityisen ja julkisen sektorin välillä. Lakiesityksen ylätasoon tavoitteita – kustannussäästöjä, julkisen sektorin tehokkuutta ja pk-yritysten markkinoillepääsyä – pidetään laajasti kannatettavina. Ehdotettu pääkeino, sidosyksiköiden 10 prosentin vähimmäisomistusvaatimus, kuitenkin jakaa lausunnonantajat täysin.
- Annetuissa lausunnoissa painottuvat sosiaali- ja terveysministeriön jo aiemmin antamassaan lausunnossa esiintuodut ongelmakohdat. Näitä olivat mm. sidosyksiköiden tärkeä rooli yhteistyön mahdollistajana (myös kuntien kanssa), sidosyksikkösääntelyyn liittyvät taloudelliset riskit ja markkinoille mahdollisesti siirtyvän liikevaihdon vähäinen määrä, jos suurimmat omistajat jatkavat in-house yhtiöiden käyttöä entiseen malliin. STM lausunnossaan toi edelleen esiin muutokustannusten merkittävyyden lisäksi skaalaetujen mahdollisesta menettämisestä syntyvät lisäkustannukset.
- Hyvinvointialueiden antamissa lausunnoissa tuotiin lisäksi vaade valtiolta täysimääräisesti kompensoida sidosyksikkösääntelystä aiheutuvia muutokustannuksia. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että jälkikätestarkistus toki korvaa lisäkustannuksia, mutta se tapahtuu kahden vuoden viiveellä. Uudet lisäkustannukset, jo muutoinkin alijäämiään kattamaan joutuville alueilla, eivät STM:n näkemyksen mukaan ole tervetulleita, mutta ministeriö toisaalta ymmärtää muutokustannusten kompensoinnin hankaluuden, jos aiheutuvien lisäkustannusten määrä on hämärän peitossa.

Sidosyksiköt (2/2)

- Annetuissa lausunnoissa nousi laajasti lisäksi esiin muutoksesta aiheutuvat piilokustannukset, joita syntyy olemassa olevien sopimusten pakkoirtisanomisista, osakekaupoista, varainsiirtoveroista sekä suuresta määrästä uusia kilpailutuksia. Samalla jos suuri määrä hankintayksiköitä ryhtyy samanaikaisesti tekemään hankintoja, on olemassa riski, että syntyy markkinasumppu. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää lausunnoissa esitettyjä huolia sinänsä perusteltuina.
- Lausunnoissa tuotiin esille myös markkinapuutteet ja kyberturvallisuus. Sosiaali ja terveysministeriö pitää aiemman lausuntonsa mukaisesti tärkeänä, ettei yhteisin varoin rakennettuja kokonaisuuksia lähdetä tarpeettomasti hajottamaan.
- Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa aiemman lausuntonsa mukaisesti, että oleellista on, että tarvittavilla säädöksillä varmistetaan, että vaikuttaviksi todettujen toimintamallien käyttö, joihin usein liittyy jokin digitaalinen ratkaisu käyttö (kuten esimerkiksi DigiFinlandin palvelut) jatkuu häiriöttömästi ja yhteiskunnan kokonaisedun huomioivasti.

Kiitos

Sosiaali- ja
terveysministeriö